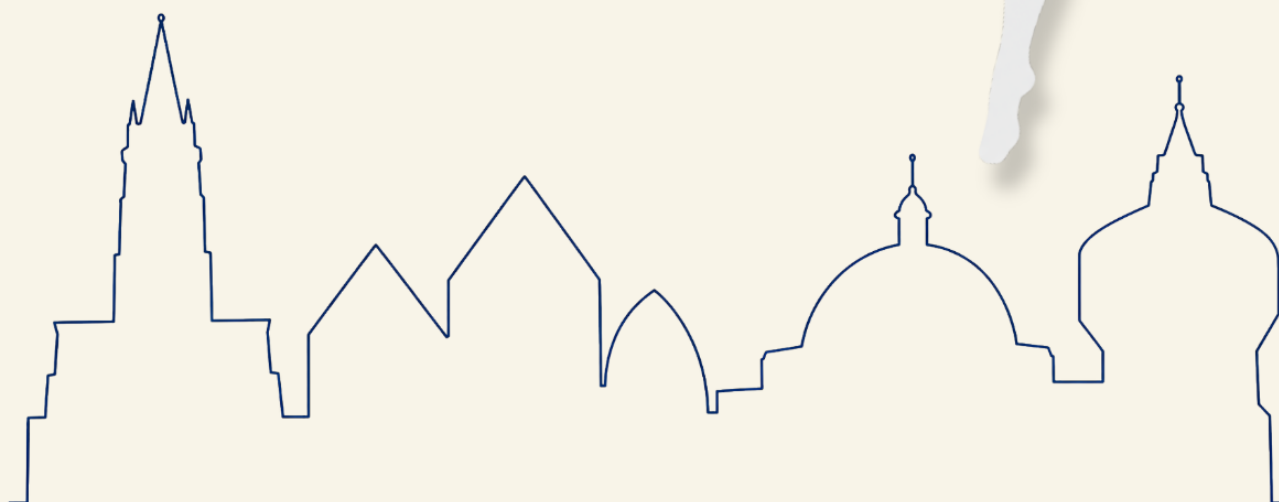

WODA, RZEKA, **MIASTO**

Historia miast ukryta w języku

- Katarzyna Lubawa
- Monika Nowicka
- Poziom A2/B1

NAWA

WODA, RZEKA, MIASTO · Autorki: Katarzyna Lubawa, Monika Nowicka

Zawartość scenariusza

Woda, rzeka, miasto – Bydgoszcz

1	Zawartość scenariusza	1
2	Konspekt	2
3	Karta pracy	5
4	Transkrypcje i klucz	14

Materiały dodatkowe

- **Film** – autorski film „Spacer po Bydgoszczy”, dostępny w bibliotece materiałów
- **Plan miasta** – mapa z zaznaczonymi obiektami z filmu, w karcie pracy (Ćwiczenie 2)
- **Ilustracje** – miejsca z Bydgoszczy (Ćwiczenie 3) oraz rzeźba „Przechodzący przez rzekę” (Ćwiczenie 6), w karcie pracy
- **Kserokopie ćwiczeń** – karta pracy do wydruku dla uczestników zajęć

KONSPEKT

POZIOM A2/B1	CZAS TRWANIA 4 × 45 min	AUTORKI Katarzyna Lubawa, Monika Nowicka
-----------------	----------------------------	--

Cele

- rozwijanie kompetencji leksykalnej w zakresie sposobów i celów lokalizowania miast
- rozwijanie kompetencji leksykalnej w zakresie opisu historycznych i współczesnych obiektów miejskich
- rozwijanie kompetencji językowej w zakresie użycia wyrażen przyimkowych i wyrażania relacji przestrzennych
- rozwijanie kompetencji językowej w zakresie użycia czasowników ruchu
- rozwijanie kompetencji w zakresie rozumienia materiałów audiowizualnych i tekstów pisanych współczesnych poświęconych obiektom turystycznym
- rozwijanie kompetencji w zakresie streszczania informacji
- rozwijanie kompetencji językowych i kulturowych w zakresie relacjonowania podróży
- rozwijanie kompetencji kulturowej w zakresie określania roli rzeki w życiu Bydgoszczy

Pomoce i materiały dydaktyczne

- autorski film Spacer po Bydgoszczy (film dostępny na stronie)
- kserokopie ćwiczeń (karty pracy)
- ilustracje miejsc z Bydgoszczy i rzeźby „Przechodzący przez rzekę” (w karcie pracy)

Film dostępny jest w bibliotece materiałów online.

film „Spacer po Bydgoszczy”

Bibliografia

Kikta, Piotr; Jedyny sensowny przewodnik po Bydgoszczy; Toniebajka: Bydgoszcz 2025.
Przechodzący przez rzekę – symbol Bydgoszczy i Europy, globtroterek.com (dostęp online 21.04.2026):
<https://globtroterek.com/przechodzacy-przez-rzeke-w-bydgoszczy/>

Przebieg zajęć

Ćwiczenie 1

Nauczyciel wprowadza studentów w temat zajęć, zadając pytania dotyczące lokowania i powodów budowania miast.

Ćwiczenie 2

Nauczyciel wprowadza temat spaceru, uruchamia film. Studenci wykonują ćwiczenie, robią notatki, następnie prezentują swoje odpowiedzi. Nauczyciel weryfikuje i uzupełnia odpowiedzi.

Ćwiczenie 3

Nauczyciel zwraca uwagę na różnorodność ważnych dla Bydgoszczy obiektów pokazanych na filmie. Studenci wykonują kolejne części ćwiczenia.

Ćwiczenie 3a. celem ćwiczenia jest rozwijanie kompetencji leksykalnych w zakresie rozpoznawania i porządkowania słownictwa związanego z omawianymi w filmie obiektami Bydgoszczy oraz ćwiczenie umiejętności przyporządkowywania wyrazów do odpowiednich miejsc i ich funkcji. Studenci pracują samodzielnie, a następnie porównują odpowiedzi w parach lub grupach, co sprzyja utrwalaniu nowego słownictwa i dokładniejszemu rozumieniu materiału audiowizualnego.

Ćwiczenie 3b. celem ćwiczenia jest uporządkowanie słownictwa tematycznego w logiczne kategorie, takie jak położenie, otoczenie, dawna funkcja, obecna funkcja, elementy opisu i czasowniki związane z danym miejscem. Dzięki temu studenci rozwijają umiejętność selekcji informacji, budowania zasobu leksykalnego oraz przygotowują się do samodzielnego opisu miejsc w języku polskim.

Ćwiczenie 3c. celem ćwiczenia jest rozwijanie umiejętności mówienia i pisania poprzez tworzenie krótkiego opisu miejsc na podstawie wcześniej zebranego słownictwa. Studenci formułują wypowiedzi o położeniu, wyglądzie i funkcjach obiektów, wykorzystując poznane wyrazy i struktury, a następnie prezentują swoje odpowiedzi na forum grupy.

Ćwiczenie 4

Zadanie ma na celu rozwijanie kompetencji leksykalnych w zakresie relacji przestrzennych oraz umiejętność identyfikacji wyrazów przyimkowych. Studenci wykonują ćwiczenie, zapisują odpowiedzi, a następnie je prezentują. Nauczyciel weryfikuje i poprawia odpowiedzi.

Ćwiczenie 5

To zadanie ma na celu rozwijanie kompetencji leksykalnych i komunikacyjnych w zakresie udzielania informacji na temat położenia i relacji przestrzennych obiektów miejskich. Studenci wykonują to ćwiczenie z wykorzystaniem mapy zawartej w ćwiczeniu 2. lub innych (np. Google Maps). Studenci przygotowują i zapisują odpowiedzi na temat lokalizacji poszczególnych obiektów w Bydgoszczy. Następnie prezentują swoje odpowiedzi. Nauczyciel weryfikuje i poprawia odpowiedzi.

Ćwiczenie 6

Nauczyciel zwraca uwagę studentów na fakt, że miejsca omówione w filmie to tylko część obiektów ważnych dla miasta. To zadanie ma na celu poszerzenie wiedzy studentów na temat miasta oraz rozwijanie kompetencji w zakresie

rozumienia tekstu pisanego. Studenci pracują samodzielnie, czytają tekst i zaznaczają odpowiedzi, a następnie prezentują odpowiedzi. Nauczyciel weryfikuje i poprawia odpowiedzi.

Ćwiczenie 7

Zadanie ma na celu utrwalenie poznanego na lekcji słownictwa oraz wprowadzenie czasowników ruchu, a także rozwijanie kompetencji w zakresie analizy i syntezy informacji oraz uzasadniania swojego zdania.

Ćwiczenie 8

Nauczyciel wprowadza zagadnienie czasowników ruchu. Studenci wykonują ćwiczenie, następnie prezentują odpowiedzi. Nauczyciel je weryfikuje, poprawia i uzupełnia.

Ćwiczenie 9

Zadanie ma na celu ukazanie różnic znaczeniowych w zakresie czasowników ruchu wynikających ze znaczenia poszczególnych prefiksów. Studenci w parach lub grupach wyjaśniają znaczenie i podają przykładowe zastosowanie przedrostków. Nauczyciel monitoruje pracę, weryfikuje i poprawia odpowiedzi.

Drugi wariant: można każdej grupie przydzielić poszczególne prefiksy i poprosić studentów, by za pomocą kalamburów lub pantomimy przedstawili ich znaczenie. Zadaniem pozostałych grup jest odgadnięcie, o jaki przedrostek lub czasownik chodzi. Można przeprowadzić to zadanie w formie gry i przyznawać punkty za odgadnięte przedrostki czy podanie największej liczby czasowników.

Ćwiczenie 10

Zadanie ma na celu utrwalenie i praktyczne zastosowanie prefiksów czasowników ruchu oraz rozwijanie umiejętności rozpoznawania ich znaczeń w kontekstach komunikacyjnych. Studenci indywidualnie dopisują odpowiednie przedrostki do podanych czasowników ruchu (jedno poprawne rozwiązanie na lukę). Nauczyciel monitoruje pracę, zwraca uwagę na poprawność form i znaczeń prefiksów, koryguje błędy oraz zachęca do omówienia różnic między podobnymi prefiksami. Zadanie kończy się krótką prezentacją kilku przykładowych zdań i wspólną korektą.

Ćwiczenie 11

Ostatnie zadanie jest podsumowaniem lekcji. Ma na celu utrwalenie poznanych struktur leksykalnych i gramatycznych oraz rozwinięcie kompetencji komunikacyjnych w zakresie tworzenia i strukturyzacji wypowiedzi. Ćwiczone są tu zarówno konstrukcje związane z relacjami przestrzennymi, jak i czasownikami ruchu. Nauczyciel podsumowuje zagadnienia dotyczące tych struktur językowych i zachęca studentów do stworzenia szczegółowej relacji wideo z lektorem lub podcastu ze spaceru po kampusie Uniwersytetu z uwzględnieniem trasy, lokalizacji mijanych obiektów oraz sposobu poruszania się po kampusie. Należy zwrócić uwagę studentów na konieczność wykorzystania różnych czasowników ruchu i wyrażen przyimkowych.

KARTA PRACY

Ćwiczenie 1

1. Gdzie i dlaczego budowane były miasta?
2. Gdzie została zbudowana Bydgoszcz?
3. Jakie znacze rzeki w Polsce? Przez które miasta one przepływają?
4. Jakie funkcje w życiu miasta pełni rzeka?

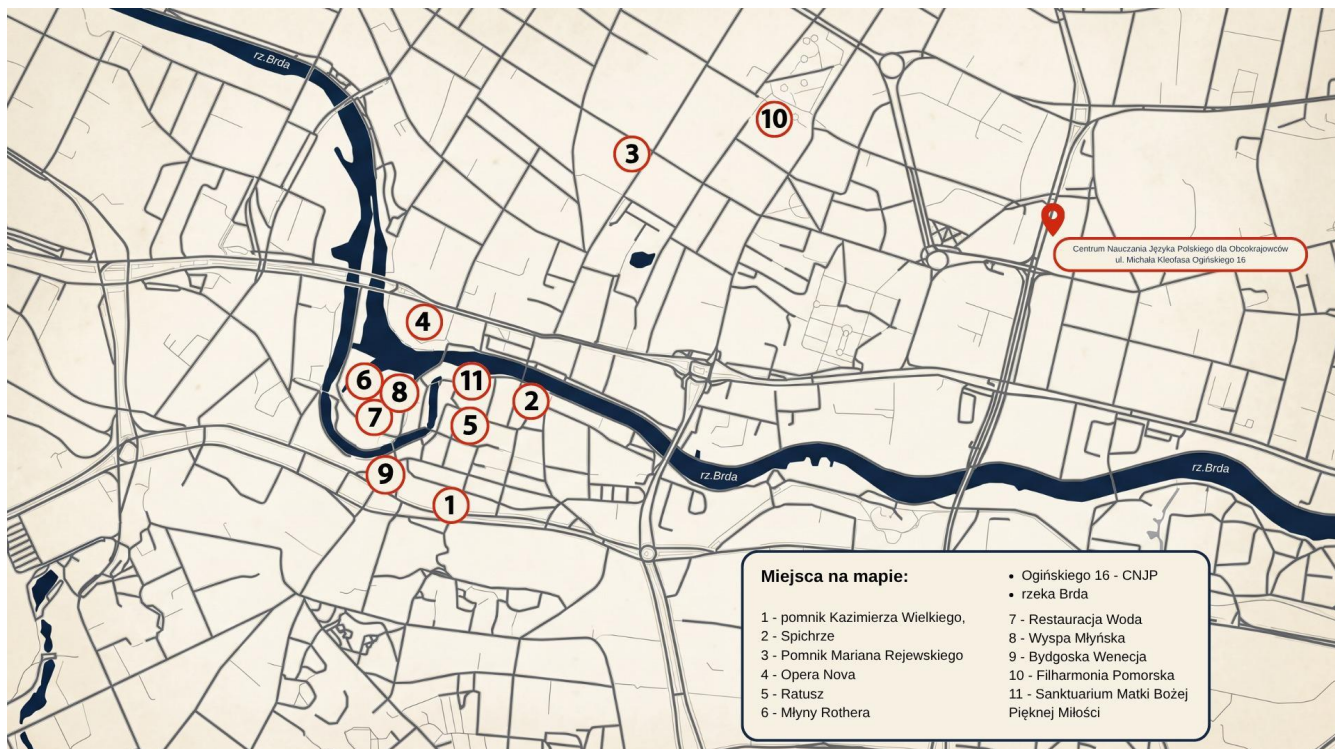
Ćwiczenie 2

Obejrzyj autorski film „Spacer po Bydgoszczy”.

film „Spacer po Bydgoszczy”

Po obejrzeniu filmu przestuduj mapę miasta i rozmieszczenie pojawiających się w filmie obiektów. Co możesz powiedzieć o Bydgoszczy na tej podstawie?

miejsce na notatki

Ćwiczenie 3

 Spichrze i spichlerze częściej spotykaną nazwą dawnych magazynów zboża są spichlerze. W Bydgoszczy przyjęło się jednak określenie spichrze.

A. Po obejrzeniu filmu o Bydgoszczy, przyporządkuj użyte w nim słowa do miejsc wspomnianych w materiale zgodnie z podanym przykładem.

ważny • transportować • magazyn • siedziba • gabinet • akustyka • kościół • chluba • scena • mennica
• konferencyjne • koncertowe • rekreacyjny • mieć • muzeum • prezydent • panorama • gotycki •
zboże • modlić się

pomnik Kazimierza Wielkiego - ważny

rzeka Brda - _____

Spichrze - _____

Opera Nova - _____

Ratusz - _____

Młyny Rothera - _____

Wyspa Młyńska - _____

Filharmonia Pomorska - _____

Sanktuarium Matki Bożej Pięknę Miłości - _____

B. Pracując w parach, uzupełnijcie schematy związane z wybranymi miejscami z filmu o Bydgoszczy. Uporządkujcie słownictwo w kategoriach: położenie i otoczenie, dawna funkcja, obecna funkcja, elementy opisu, czasowniki związane z tym miejscem.

rzeka Brda	
położenie i otoczenie	dawna funkcja
_____	_____
_____	_____
obecna funkcja	elementy opisu
_____	_____
_____	_____
czasowniki	

spichrze	
położenie i otoczenie	dawna funkcja
obecna funkcja	elementy opisu
czasowniki	

Młyny Rothera	
położenie i otoczenie	dawna funkcja
obecna funkcja	elementy opisu
czasowniki	

C. Na podstawie informacji z filmu o Bydgoszczy opisz poniższe miejsca. Napisz też, jaką funkcję pełniły kiedyś, a jaką pełnią teraz. Możesz użyć słów z ćwiczenia 3 części A i B.

Rzeka Brda -

Spichrze -

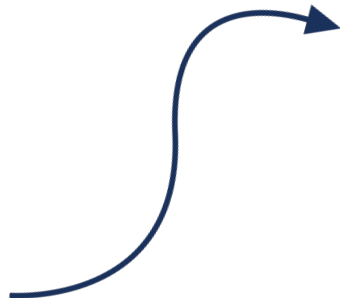
Młyny Rothera -

Ćwiczenie 4

Połącz wyrażenia.

1. siedzę na
2. spacer po
3. znajdujemy się na
4. trzyma w
5. siedzą nad
6. Wisła płynie do
7. wzbogaciła się dzięki
8. znajdujemy się przed
9. mieszkali tutaj od
10. dostępne dla

- Młynami Rothera
- Gdańska
- wodą
- rzece
- mieście
- tysiąca lat
- wszystkich mieszkańców
- ręku
- ławeczce
- Starym Rynku

Ćwiczenie 5

Korzystając z mapy z ćwiczenia 2 lub innej (np. Google Maps), przedstaw położenie jednego z obiektów wymienionych w filmie. Opisz, jak dojść do niego z budynku Centrum (ul. Ogińskiego 16). Wykorzystaj przyimki: obok, naprzeciwko, między, nad, pod, za, przed oraz czasowniki: wejść, przejść, dojść, minąć.

miejsce na notatki

Ćwiczenie 6

Przeczytaj poniższy tekst, a następnie zaznacz, które zdania są prawdziwe (P), a które nieprawdziwe (N).

Jednym z najbardziej charakterystycznych elementów krajobrazu Bydgoszczy jest rzeźba „Przechodzący przez rzekę”, zawieszona na linie nad rzeką Brdą, w pobliżu mostu Jerzego Sulimy-Kamińskiego i słynnych bydgoskich spichrzy. Dzieło, które stało się jednym z symboli miasta, zostało odsłonięte 1 maja 2004 roku – w dniu, kiedy Polska przystąpiła do Unii Europejskiej. Autorem rzeźby jest częstochowski artysta Jerzy Kędziора, znany ze swoich balansujących rzeźb, które sprawiają wrażenie nieuchwytnej równowagi między sztuką a fizyką.

Pomysł umieszczenia rzeźby nad Brdą pochodził od wiceprezydenta Bydgoszczy, Macieja Obremskiego, który pełnił tę funkcję w latach 2003-2005.

Figura przedstawia młodego mężczyznę w przepasce na biodrach, balansującego na linie rozpiętej nad rzeką. W prawej ręce trzyma długą, sześciometrową żerdź, a w lewej strzałę, na ramieniu mężczyzny wiszą rzymskie sandały. Poniżej liny znajduje się jaskółka, co dodaje całej kompozycji dynamizmu i lekkości. Rzeźba ma 2,2 metra wysokości i waży 50 kilogramów. Figura balansuje na linie o długości

ponad 100 metrów, a jej stabilność wynika z precyzyjnie wyważonego środka masy, który znajduje się dokładnie w centralnym punkcie liny. Ciekawostką jest, że twarz postaci posiada rysy Bartłomieja – syna artysty.

Rzeźba „Przechodzący przez rzekę” doskonale wkomponowała się w krajobraz Bydgoszczy. Znajduje się w centralnym punkcie Bydgoskiego Węzła Wodnego, w otoczeniu zabytkowych spichlerzy oraz innych ważnych budynków, jak Poczta Główna. Rzeźba regularnie jest przebierana dla podkreślenia różnych wydarzeń, np. nosi czapkę Św. Mikołaja czy koszulki w polskich barwach.

Jerzy „JotKa” Kędziora to rzeźbiarz, malarz i autor „Przechodzącego przez rzekę”, jak i wielu pomników umiejscowionych w przestrzeni publicznej. Jego wizytówką są rzeźby balansujące, które zyskały uznanie na całym świecie m.in. na wystawach w Dubaju, Pradze, Wenecji czy Berlinie.

Z okazji 20. rocznicy przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, w Młynach Rothera oraz nad wodami okalającymi Wyspę Młyńską w Bydgoszczy od 27 kwietnia do 24 października 2024 roku dostępna była wystawa „Uniesienie” – 12 niepokazywanych wcześniej rzeźb balansujących Jerzego Kędziory przedstawiających akrobatów i sportowców. Znalazły się wśród nich m.in. wioślarz przy Karczmie Młyńskiej, skoczek nad taflą Młynówki, kajakarz obok Przystani czy lewitujące rzeźby we wnętrzu Młynów Rothera.

Źródło: Przechodzący przez rzekę – symbol Bydgoszczy i Europy, globtroterek.com

	P	N
1. Rzeźba jest w Bydgoszczy od ponad dwudziestu lat.	☐	☐
2. „Przechodzący przez rzekę” jest rozpoznawalnym elementem miejskiego krajobrazu.	☐	☐
3. Rzeźba została odsłonięta w rocznicę wejścia Polski do Unii Europejskiej.	☐	☐
4. Rzeźbę podtrzymują 6-metrowe stalowe pręty.	☐	☐
5. Twarz „Przechodzącego przez rzekę” była inspirowana twarzą dziecka artysty.	☐	☐
6. Rzeźba przez cały rok wygląda tak samo.	☐	☐
7. „Przechodzący przez rzekę” jest jedyną balansującą rzeźbą Jerzego Kędziory.	☐	☐

Ćwiczenie 7

Przeczytaj poniższy tekst, a następnie napisz w formie streszczenia informację dla turysty, o sposobach poruszania się po Bydgoszczy. W podsumowaniu informacji poleć najlepszy, według Ciebie, środek transportu i uzasadnij swój wybór.

Po Bydgoszczy można poruszać się różnorako:

- Samochodem** – to zawsze najgorszy sposób. Człowiek się nie rusza, smrodzi, stoi w korkach. Choć trzeba przyznać, że Bydgoszcz jest jednym z miast o największej płynności ruchu samochodowego w Polsce. Nie jeździ się najgorzej, nawet, jeśli wiele ulic jest jednokierunkowych i są godziny szczytu. Parę lat temu zainstalowano tu tzw. ITS, czyli Intelligent Transport System i on tak steruje światłami, że z zielonego raczej uda się wam przejechać na następne zielone, jeśli jedziecie z prędkością przewidzianą dla danego odcinka.
- Tramwajem** – w Bydgoszczy tramwaje jeżdżą od 1888 r. Na początku było mało linii, do tego wagony były ciągnięte przez konie. Ponieważ tramwaje nie tylko przewoziły pasażerów, ale też świadczyły usługi pocztowe, częstotliwość i obłożenie połączeń zwiększały się, przez co postanowiono linie zelektryfikować. W efekcie tego jest już więcej linii, jedenaście. Można sprawnie przejechać ze wschodu

na zachód, z północy na południe. Połączenia nie są zbyt częste, ale może to się kiedyś zmieni? Niestety pewnie nieprędko.

3. **Autobusem** – po Bydgoszczy jeżdżą autobusy, ale jest to trochę problematyczne, bo podobno brakuje kierowców czy też miasto za mało płaci przewoźnikom, czy coś. Od 2010 r. częstotliwość połączeń, czy to autobusowych, czy tramwajowych, regularnie spadała i obecnie nie jest zbyt szalowa jak na 350-tysięczne miasto.
4. **Elektryczną hulajnogą** – można, ale naprawdę, no... czy trzeba? Wszędzie na świecie kochają te pojazdy, których nazwa w Polsce jest bardzo myląca, bo przecież jak coś ma silnik, to żadna noga nie musi hulać.
5. **Na deskorolce /longboardzie/rolkach** – fajnie, ale kiepsko z tym jeżdżeniem, bo wszędzie kostka Bauma lub coś podobnego. To już lepiej sobie pojeździć sportowo po Myślęcinku.
6. **Rowerem** – również fajnie, ale bardzo niebezpiecznie. Na każdego rowerzystę czyha masa kipiących nienawiścią kierowców, którzy nie włączają kierunkowskazów, nie patrzą w lusterka, szczególnie prawe, wyprzedzają, nie zachowując przepisowej odległości jednego metra od rowerzysty i/lub robią to tuż przed skrzyżowaniem. Nie, żartowałem, nie jest źle. W Bydgoszczy jest całkiem sporo dróg rowerowych. W Bydgoszczy działa system BRA, czyli Bydgoski Rower Aglomeracyjny. Każdy może się zapisać, wypożyczać miejskie rowery i jechać 30 minut za darmo, a jak dłużej, to troszkę dopłacać.
7. **Pieszko** – zawsze fajnie! Łazić, przyglądać się rzeczom, z namysłem robić zdjęcia, spotykać ludzi, spontanicznie wchodzić do sklepów, przysiąść na ławeczkach, zauważać... nowe pustostany po upadłych biznesach.
8. **Tramwajem wodnym** – to dość wyjątkowy sposób poruszania się, bo nie każde miasto ma tramwaje wodne, czyli takie stateczki pływające regularnie po rzece. No i to się jednak nazywa „tramwajem”, ale nikt nie pływa statkiem do roboty czy na zakupy; mają przecież charakter turystyczny, choć jeszcze kilkanaście lat temu tak nie było: tramwaj kursował normalnie od przystanku do przystanku, a bilet kosztował tyle, co na zwykły tramwaj czy na autobus.

Źródło: P. Kikta, *Jedyny sensowny przewodnik po Bydgoszczy*, Toniebjajka: Bydgoszcz 2025, fragmenty stron 37–42.

miejsce na notatki

Ćwiczenie 8

Uzupełnij poniższe zdania czasownikami ruchu w odpowiedniej formie.

1. Za chwilę _____ (my, przejść) przez Most Jerzego Sulimy-Kamińskiego.
2. Wczoraj _____ (ja, r.m., podejść) na chwilę pod pomnik Kazimierza Wielkiego.
3. _____ (wy, musieć obejść) Operę Nova, bo tu trwa remont.
4. Anna codziennie wieczorem _____ (wchodzić) na dach Młynów Rothera. To jej ulubiona część dnia.
5. Na pewno _____ (ty, wyjechać) z Bydgoszczy z mnóstwem wspomnień.
6. Może Adam _____ (wyjść) z filharmonii przed końcem koncertu? Przecież nie znosi muzyki klasycznej.
7. One często _____ (schodzić) tymi starymi schodami do przystani.
8. Po zwiedzaniu Muzeum Mydła i Brudu wszyscy _____ (rozejść się) do domów. Nikt nie chciał iść do Muzeum Wodociągów.
9. Do katedry pw. Św. Marcina i Mikołaja regularnie _____ (przychodzić) bydgoszczanie, żeby modlić się o szczęśliwe małżeństwo.
10. Już wkrótce _____ (nadejść) przewodnik i rozpoczniemy wycieczkę po Starym Mieście.

Ćwiczenie 9

Za pomocą rysunku, symbolu lub krótkiego opisu wyjaśnij znaczenie przedrostków czasowników ruchu i dopisz inne czasowniki łączące się z tymi przedrostkami.

przedrostek	znaczenie	czasowniki
w(e)-		
wy-		
do-		
prze-		
ob(e)-		
s/z(e)-		
od(e)-		
pod(e)-		

Ćwiczenie 10

Dopisz do czasowników ruchu prefiksy znajdujące się w ramce zgodnie z przykładem. Każdy z prefiksów może być użyty tylko raz.

we- • ze- • do- • od- • prze- • pod- • wy- • obe- • w- • z-

1. Studenci ____ jechali windą na ostatnie piętro Młynów Rothera, żeby podziwiać panoramę miasta.
2. Pani profesor ____ szła do biblioteki, żeby wypożyczyć nową książkę.
3. Przewodnik ____ szedł z uczestnikami wycieczki blisko brzegu Brdy, żeby pokazać im rzeźbę „Przechodzącego przez rzekę”.
4. Po zajęciach wszyscy ____ jechali do centrum miasta tramwajem.
5. Mieszkańcy Bydgoszczy często ____ chodzą przez most nazywany Mostem Zakochanych.
6. Dzieci ____ biegły ze schodów prowadzących nad Brdę.
7. Miłośnicy historii ____ szli wokół całej Wyspę Młyńską, by zwiedzić wszystkie muzea.
8. Tramwaj wodny ____ płynął powoli od przystani.
9. Po zakończeniu zwiedzania grupa ____ szła z bulwarów i wróciła do hotelu.
10. Zmęczeni turyści ____ jechali z Bydgoszczy późnym wieczorem.

Ćwiczenie 11

Pracując w parach, przygotuj relację wideo (z komentarzem) lub podcast ze spaceru po kampusie. Nagranie powinno być jak najbardziej szczegółową relacją na bieżąco o mijanych obiektach i przebiegu trasy.

Trasa I:

1. Start: Ogińskiego 16
2. Ogród botaniczny UKW
3. Wydział Językoznawstwa (budynek G)
4. Sala Senatu
5. Koniec: Mural z Kazimierzem Wielkim

Trasa II:

1. Start: Ogińskiego 16
2. Biblioteka UKW
3. Kantyna Akademicka
4. Rektorat
5. Koniec: Mural z Kazimierzem Wielkim

[illegible]

TRANSKRYPCJA

Film „Spacer po Bydgoszczy”

Drodzy Przyjaciele! Serdecznie witam Was w Bydgoszczy. Za chwilę odbędziemy krótki spacer po naszym pięknym mieście. Poznacie trochę historii tego miasta, zobaczycie kilka pięknych miejsc, no i nauczycie się kilku nowych słów po polsku. Nazywam się Agnieszka Rypel i jestem profesorem na Wydziale Językoznawstwa. Kieruję także Centrum Nauczania Języka Polskiego dla Obcokrajowców. Bydgoszcz ma bardzo długą historię. Ludzie mieszkali tutaj już od tysiąca lat, ale miastem została na początku czternastego wieku. Jej założycielem był Król Kazimierz Wielki, którego widzimy na pomniku. Jego imię nosi nasz uniwersytet. Ja mam przyjemność i zaszczyt pracować na nim na Wydziale Językoznawstwa. Jesteśmy teraz nad rzeką Brdą, która wpada dwanaście kilometrów stąd do Wisły. Wisła płynie do Gdańska i właśnie do Wisły przez Brdę transportowano wiele towarów, głównie drewno, piwo, sól. Dlatego Bydgoszcz wzbogaciła się i rozwijała właśnie dzięki rzece. Do dziś pływa po niej wiele statków, małych stateczków. Mamy nawet tramwaj wodny i pływające domy.

Za mną widać stare magazyny zbożowe. Mówimy na nie spichrze. Proszę zobaczyć. Miasto dba o tradycje i dlatego nowe biurowce przypominają stare spichrze. Bydgoszcz miała i ma wielu znanych mieszkańców. Siedzę na ławeczce obok Mariana Rejewskiego. Czy wiecie, że on jako pierwszy złamał szyfr Enigmy? Znajdujemy się teraz przed Młynami Rothera. Jak sama nazwa wskazuje, był tutaj młyn, w którym mielono zboże. Dzisiaj jest to centrum wystawiennicze. Są tu sale konferencyjne i Muzeum Wody. Za nami są restauracje, między innymi restauracja Woda, która za swój wystrój otrzymała nagrodę na europejskim konkursie architektonicznym i to pierwszą nagrodę. Tak do niedawna wyglądało wnętrze Młynów Rothera, a teraz wygląda tak. Z dachów Młynów Rothera bardzo dobrze widać piękną panoramę Bydgoszczy.

Teraz można się przekonać, jak bardzo nasze miasto związane jest z wodą. Za nami zakole Brdy, w głębi sieć kanałów, z których słynie nasze miasto. Tam odnoga Brdy, dzięki której powstała Wyspa Młyńska, a tam mała rzeczka Młynówka. Znajdujemy się teraz na Wyspie Młyńskiej. Dawniej były tu małe fabryczki, młyny, a nawet mennica, w której wybijano pieniądze. Dzisiaj jest to centrum rekreacyjne Bydgoszczy. Bydgoszczanie bardzo lubią spędzać tu czas. Latem siedzą nad wodą, na trawie, a zimą spacerują. Proszę sobie wyobrazić, że jest tutaj aż pięć muzeów. Ta część Wyspy Młyńskiej nazywa się Wenecja. Na pewno domyślacie się dlaczego.

Przez Bydgoszcz płynie nie tylko rzeka Brda, ale także rzeka muzyki. Po tych pięknych schodach wchodzimy na widownię chluby naszego miasta – Opery Nova. To jedna z najlepszych scen operowych w Europie Środkowej. W Bydgoszczy jest jeszcze wiele innych scen muzycznych, na przykład znakomita Filharmonia Pomorska z wspaniałą akustyką. Ponadto w naszej Akademii Muzycznej znajdują się nowoczesne sale koncertowe, dostępne dla wszystkich mieszkańców Bydgoszczy. Oprócz tego mamy jeszcze dwa teatry i scenę awangardową.

Ten piękny, stary budynek z osiemnastego wieku jest dzisiaj siedzibą ratusza. Stary ratusz został już dość dawno temu zburzony. W tym miejscu, w tamtym oknie, można czasami zobaczyć prezydenta naszego miasta, ponieważ tam znajduje się jego gabinet. Ślady długiej historii Bydgoszczy widać choćby tutaj. Jesteśmy w starym gotyckim kościele z piętnastego wieku. To sanktuarium Matki Bożej Piękną Miłości, która trzyma w ręku różę. Bydgoszczanie wierzą, że ten, kto pomodli się tutaj o dobrą żonę lub dobrego męża, będzie szczęśliwy w małżeństwie.

Znajdujemy się teraz na Starym Rynku. W grudniu przygotowujemy się do świąt. Jesteśmy teraz na jarmarku świątecznym. Wieczorem tętni on życiem. To już koniec naszego spaceru. Dziękuję i zapraszam do Bydgoszczy.

KLUCZ

Ćwiczenie 3.A

pomnik Kazimierza Wielkiego → ważny

rzeka Brda → transportować

Spichrze → magazyn, zboże

Opera Nova → chluba, scena

Ratusz → siedziba, gabinet, prezydent

Młyny Rothera → mieć, zboże, panorama, konferencyjne

Wyspa Młyńska → mennica, rekreacyjny, muzeum

Filharmonia Pomorska → akustyka, sale koncertowe

Sanktuarium Matki Bożej Pięknęj Miłości → kościół, gotycki, modlić się

Ćwiczenie 3.B

Rzeka Brda

- *położenie i otoczenie*: w centrum, przez miasto, do Wisły, zakole, kanały
- *dawna funkcja*: transport drewna, piwa i soli, rozwój Bydgoszczy, handel
- *obecna funkcja*: spacer, odpoczynek, tramwaj wodny, domy na wodzie
- *elementy opisu*: rzeka, most, linia, rzeźba, brzegi
- *czasowniki*: transportować, płynąć, wpadać, wzbogacić się

Spichrze

- *położenie i otoczenie*: nad rzeką, w centrum, przy Brdzie
- *dawna funkcja*: magazyny zboża, przechowywanie towarów
- *obecna funkcja*: symbol miasta, muzeum, obiekt turystyczny
- *elementy opisu*: stare, zabytkowe, tradycyjne, mur pruski
- *czasowniki*: magazynować, dbać, przypominać, nawiązywać do tradycji

Młyny Rothera

- *położenie i otoczenie*: Wyspa Młyńska, nad wodą, w centrum
- *dawna funkcja*: młyn, przetwarzanie zboża
- *obecna funkcja*: centrum wystawiennicze, konferencje, muzeum
- *elementy opisu*: mur pruski, kondygnacje, panorama, sale
- *czasowniki*: odnowić, mieć, organizować, oglądać, wchodzić, podziwiać

Ćwiczenie 3.C — przykładowe odpowiedzi

Rzeka Brda – rzeka w Bydgoszczy, używana do transportu zboża i innych towarów. To dzięki niej Bydgoszcz się rozwinęła.

Spichrze – dawne magazyny zboża nad Brdą. Są ważną częścią centrum miasta i nowe budynki są projektowane podobnie.

Młyny Rothera – dawne młyny na Wyspie Młyńskiej, obecnie nowoczesne centrum konferencyjne. Organizuje się tu różne wystawy.

Ćwiczenie 4

1. siedzę na ławeczce
2. spacer po mieście
3. znajdujemy się na Starym Rynku
4. trzyma w ręku
5. siedzą nad wodą
6. Wisła płynie do Gdańska

7. wzbogaciła się dzięki rzece
8. znajdujemy się przed Młynami Rothera
9. mieszkali tutaj od tysiąca lat
10. dostępne dla wszystkich mieszkańców

Ćwiczenie 6

1. Rzeźba jest w Bydgoszczy od ponad dwudziestu lat. [P]
2. „Przechodzący przez rzekę” jest rozpoznawalnym elementem miejskiego krajobrazu. [P]
3. Rzeźba została odsłonięta w rocznicę wejścia Polski do Unii Europejskiej. [N]
4. Rzeźbę podtrzymują 6-metrowe stalowe pręty. [N]
5. Twarz „Przechodzącego przez rzekę” była inspirowana twarzą dziecka artysty. [P]
6. Rzeźba przez cały rok wygląda tak samo. [N]
7. „Przechodzący przez rzekę” jest jedyną balansującą rzeźbą Jerzego Kędziory. [N]

Ćwiczenie 8

1. przejdziemy
2. podszedłem
3. musicie obejść
4. wchodzi
5. wyjedziesz
6. wyjdzie
7. schodzą
8. rozeszli się
9. przychodzą
10. nadejdzie

Ćwiczenie 9 — przykładowe odpowiedzi

w(e)- wejść, wjechać, wprowadzić, włożyć, wcisnąć, wnieść
wy- wyjść, wyjechać, wyprowadzić, wyłożyć, wycisnąć, wynieść
do- dojść, dojechać, doprowadzić, dołożyć, docisnąć, donieść
prze- przejść, przejechać, przeprowadzić, przepłynąć
ob(e)- obejść, objechać, obtoczyć
s/z(e)- zejść, zjechać, sprowadzić, znieść
od(e)- odejść, odjechać, odprowadzić
pod(e)- podejść, podjechać, podnieść

Ćwiczenie 10

1. **w**jechali windą na ostatnie piętro Młynów Rothera
2. **w**eszła do biblioteki
3. **p**odszedł z uczestnikami wycieczki blisko brzegu Brdy
4. **d**ojechali do centrum miasta tramwajem
5. **p**zechodzą przez most nazywany Mostem Zakochanych
6. **z**biegły ze schodów prowadzących nad Brdę
7. **o**beszli wokół całą Wyspę Młyńską
8. **o**dpłynął powoli od przystani
9. **z**eszła z bulwarów i wróciła do hotelu
10. **w**yjechali z Bydgoszczy późnym wieczorem